

Utjecaj rada državne revizije na razinu transparentnosti političkih stranaka: studija slučaja hrvatskih političkih stranaka

The impact of state audit work on the level of political parties' transparency: a case study of Croatian political parties

Doc. dr. sc. MARKO ČULAR
Ekonomski fakultet u Splitu
Sveučilište u Splitu
Cvite Fiskovića 5, 21000 Split, Hrvatska
mcular@efst.hr

Pregledni rad / *Review*

UDK / UDC: 336.146:329(497.5)

Primljeno / Received: 10. rujna 2021. / September 10th, 2021.

Prihvaćeno za objavu / Accepted for publishing: 18. siječnja 2022. / January 18th, 2022.

DOI: 10.15291/oec.3426

Sažetak: Rad državne revizije je od ključnog interesa šire javnosti jer državni revizori revidiraju subjekte koji upravljaju javnom imovinom. Glavni ciljevi državnih revizora su povećanje transparentnosti i efikasnije trošenje sredstava proračuna, stoga je državna revizija sastavni dio svakog demokratskog sustava. Istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja te usklađenost poslovanja političkih stranaka koju potvrđuju državni revizori su zasigurno jedan od vodećih interesa šire javnosti. Državni ured za reviziju, kao vrhovna revizijska institucija u Hrvatskoj, je dužna provesti reviziju političkih stranaka za one koje imaju prihod veći od 100.000 kuna. Istraživanje je usmjereno na analizu rada državne revizije političkih stranaka za 2019. godinu, koja obuhvaća 20 parlamentarnih i 24 izvan parlamentarnih političkih stranaka. Predmet državne revizije su financijski izvještaji i usklađenost poslovanja političkih stranaka. Analizom pojedinačnih izvješća državne revizije o radu političkih stranaka utvrđene su brojne nepravilnosti u području djelokruga i unutarnjeg ustrojstva, sustava unutarnjih kontrola, planiranja, računovodstvenog poslovanja, financijskih izvještaja, prihoda, rashoda, imovine, obveza i vlastitih izvora te zabrane financiranja i pogodovanja. Državni revizori su kod 39% političkih stranaka dali uvjetno mišljenje. Preporuke i upute koje su dali državni revizori iz prethodnih razdoblja pokazali su da političke stranke u većoj mjeri provode date preporuke te da rad državne revizije utječe na transparentnost političkih stranaka.

Ključne riječi: državna revizija, političke stranke, revizijsko mišljenje, transparentnost

Abstract: The work of the state audit is of key interest to the public because state auditors audit the entities that are mostly financed from the state budget. Given that one of the main goals of state auditors is to increase transparency and more efficient spending of budget funds, state audit is an integral part of any democratic system. The truthfulness and credibility of the financial statements and the consistency of the operations of political parties, which is confirmed by state auditors, are certainly one of the leading interests of the public eye. The State Audit Office, as the supreme audit institution

in Croatia, is obliged to conduct an audit of political parties for those with an income of more than HRK 100,000. This research is focused on the analysis of the work of the state audit on political parties for 2019, which includes 20 parliamentary and 24 non-parliamentary political parties. The subject of the state audit was the financial statements and the compliance of the operations of political parties. The analysis of individual state audit reports on the work of political parties revealed numerous irregularities in the area of scope and internal organization, internal control system, planning, accounting, financial statements, revenues, expenditures, assets, liabilities and own resources, and prohibition of financing and favouritism. State auditors gave a qualified opinion to 39% of political parties. Recommendations and directions given by state auditors from previous periods have shown that political parties implement the given recommendations to a greater extent and that the work of the state audit affects the transparency of political parties.

Keywords: state audit, political parties, audit opinion, transparency

1 Uvod

Državna revizija je mehanizam za jačanje odgovornog, transparentnog i pouzdanog nadzora nad proračunskim sredstvima. Obavlja se za račun države, a provode je neovisni i kompetentni stručnjaci (Čular i Šupe, 2020) kao postupak ispitivanja i ocjenjivanja financijskih izvještaja koji se financiraju iz proračuna ili su u većinskom vlasništvu države, lokalne samouprave i uprave (Tušek i Žager, 2007). Državni ured za reviziju (Ured) je vrhovna revizijska institucija u Hrvatskoj koja provodi reviziju u skladu s INTOSAI standardima i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora (Krašić i Žager, 2009). Primjena navedenih Standarda pridonosi ujednačavanju načina postupanja vrhovnih revizijskih institucija, kao najbolja praksa različitih zemalja svijeta (Mamić Sačer et al., 2015). Jedna od ključnih aktivnosti vrhovne revizijske institucije je provedba planiranih revizija i izražavanje mišljenja o financijskom poslovanju obveznika, kao i o usklađenosti poslovanja. Uspoređujući rad vrhovnih revizijskih institucija, većina zemalja provodi reviziju planiranu na godišnjoj razini. Prema indeksu razvijenosti zemalja EU-a, Hrvatska pripada zemljama s nerazvijenim indeksom, dok su primjerice Danska i Švedska vodeće zemlje po pitanju razvijenosti vrhovnih revizijskih institucija (Vulas, 2020). Vrhovne revizijske institucije u Hrvatskoj najveću pažnju posvećuju provedbi financijske revizije, dok je broj revizija učinkovitosti u porastu (Mamić Sačer et al., 2015).

Uloga postojanja i rada vrhovne revizijske institucije još nije prepoznata, a jedan od razloga je nedostatna komunikacija sa širom javnošću (Vulas, 2020). Nedostatna komunikacija dovodi do raznih nepravilnosti i propusta u provedbi revizije, primarno na području planiranja i izvršenja proračuna te računovodstvenog poslovanja i financijskog izvještavanja, koji dovode do modificiranog mišljenja (Čular i Šupe, 2020).

Učestalost revizija učinkovitosti rezultirala je analizom jesu li subjekti državne revizije učinkovitiji nakon implementacije preporuka i naloga državnih revizora. Državni revizori daju preporuke na temelju utvrđenih nepravilnosti, a isto tako prepoznaju snage te ih koriste za poboljšanje rada subjekta državne revizije (prema Mamić Sačer et al., 2016; Vulas, 2020). Mamić Sačer i suradnici (2016) zaključuju da je broj provedenih preporuka 30 % zbog nepostojanja zakonskih osnova za provođenje danih preporuka te neaktivnosti i nezainteresiranosti revidiranih subjekata. S vremenom je udio provedenih preporuka i nalaza porastao (40 %) te se primjećuje silazni trend, što znači da subjekti državne revizije posluju s manje nepravilnosti (Čular i Šupe, 2020). Stoga Čular i Šupe (2020) potvrđuju da državna revizija utječe na poboljšanje poslovanja i transparentnost subjekata kroz provedbu preporuka i nalaza, smanjujući razinu nepravilnosti u poslovanju.

Cilj ovoga istraživanja je analizirati izvješća državne revizije o radu hrvatskih političkih stranaka za 2019. godinu koja je objavljena na mrežnim stranicama Ureda. Revizija je provedena kod 44 političke stranke, dok je predmet državne revizije, ali i ovoga istraživanja financijsko izvještavanje i usklađenost poslovanja političkih stranaka. Istraživanjem se analiziraju nepravilnosti stranaka, kao i njihova učestalost te ispituje utječe li rad državne revizije na razinu transparentnosti političkih stranaka.

Na temelju ciljeva istraživanja postavljaju se sljedeća istraživačka pitanja:

1. U kojim područjima su učestale nepravilnosti u radu političkih stranaka?
2. Utječu li nepravilnosti rada političkih stranaka na vrstu revizijskog mišljenja?
3. Provode li političke stranke preporuke i naloge iz prijašnje revizije?

Rad se sastoji od pet poglavlja, s uvodom i zaključkom. Nakon uvoda u drugom se poglavlju kroz aspekt financijske revizije i usklađenosti poslovanja naglašava uloga državne revizije političkih stranaka. Treće poglavlje obrazlaže obilježja uzorka i metodologiju. Analiza rezultata istraživanja prikazana je četvrtim poglavljem. Na kraju rada izneseni su osnovni zaključci istraživanja.

2 Pregled literature

Prijašnja istraživanja naglašavaju da značaj postojanja i rada državne revizije još uvijek nije prepoznat, a jedan od razloga je nedostatna komunikacija sa širom javnošću što se pokušava ukloniti. Za ispravljanje zapaženih nepravilnosti državna revizija treba dati preporuke i pratiti njihovu implementaciju (Vulas, 2020).

Mamić Sačer i suradnici (2015) uspoređuju rad državne revizije Hrvatske i Bosne i Hercegovine te zaključuju da se najveća pažnja posvećuje provedbi državne financijske revizije, iako se broj revizija učinkovitosti kao zasebne vrste revizije svake godine povećava. Također, ističu kako je većina pitanja reguliranja i djelovanja vrhovnih revizijskih institucija uređena na sličan način, dok su se nacionalne specifičnosti pokazale značajnim u određivanju ustroja ovih institucija.

Mamić Sačer i suradnici (2016) istražuju učinkovitost hrvatskih javnih društava nakon implementacije preporuka. Analizom omeđivanja podataka utvrdili su da je relativni utjecaj revizije učinkovitosti na povećanje učinkovitosti javnih društava izrazito velik (indeks efikasnosti je 100 %) samo kod jednog društva. Autori ističu da je potrebno pronaći način da se poveća broj naknadnih pregleda revizije učinkovitosti te postotak implementacije preporuka državnih revizora.

Šolić (2019) utvrđuje kako su nepravilnosti u poslovanju i financijskom izvještavanju zdravstvenih ustanova te s njima povezane modifikacije mišljenja revizora učestale jer zdravstvene ustanove nemaju jasan plan i način upravljanja resursima i prihodima. Autorica ističe da postoji veza između razine uspostavljenosti internih kontrola i vrste revizijskog mišljenja te da postoji razlika u učestalosti modifikacije mišljenja između različitih kategorija zdravstvenih ustanova. Čular i Šupe (2020) proveli su istraživanje vezano uz utvrđivanje nepravilnosti u radu 75 hrvatskih lokalnih jedinica (20 županija i Grad Zagreb, 28 gradova i 26 općina). Rezultati provedenog istraživanja pokazali su da su kod 49% lokalnih jedinica utvrđene nepravilnosti u poslovanju i financijskom izvještavanju lokalnih jedinica. Utvrđeno je da postoje razlike u modifikacijama mišljenja, s obzirom na vrstu lokalnih jedinica, gdje je najveći broj uvjetnih mišljenja utvrđen u općinama.

Nadalje, testiranjem je utvrđeno da državna revizija utječe na poboljšanje poslovanja i transparentnosti lokalnih jedinica jer lokalne jedinice provedu većinu preporuka i tako smanjuju razinu nepravilnosti u svom poslovanju.

Vulas (2020) istražuje rad državne revizije članica EU-a te zaključuje da većina zemalja ne provodi reviziju regionalne vlasti, sve zemlje planiraju revizije na godišnjoj razini, a tek rijetke provode

zasebne planove, primjenjujući kolegijalno donošenje odluka i transparentno iskazivanje rezultata. Vulas (2020) zaključuje da je državna revizija u Hrvatskoj jedna od najnerazvijenijih, u skladu s indeksom razvijenosti zemalja EU-a.

3 Uloga državne revizije političkih stranaka

Političke stranke plod su demokratskoga višestranačkog sustava kao najviše vrijednosti ustavnog poretka Hrvatske te ih se može razmatrati kao pravne osobe koje su usmjerene na stvaranje i oblikovanje političke volje te političkog djelovanja (Zakon o političkim strankama, članak 1. i 2.).

U skladu sa Zakonom o Državnom uredu za reviziju subjekti državne revizije su političke stranke (članak 9.) kod kojih su državni revizori jedanput godišnje dužni provesti financijsku reviziju te reviziju usklađenosti. Prema Izvješću o obavljenoj financijskoj reviziji političkih stranaka i nezavisnih zastupnika za 2019., ciljevi revizije stranaka su provjeriti istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja, primjenu zakona i propisa vezanih uz financijsko i računovodstveno poslovanje političkih stranaka, pravilnost stjecanja prihoda i ostvarenje rashoda političkih stranaka, kao i pravilnost izvršenja ostalih transakcija.

Financijska revizija obuhvaća reviziju izvještaja i poslovanja stranaka te korisnicima izvještaja osigurava neovisno mišljenje Ureda da su oni pouzdani i sastavljeni u skladu s propisima (Filipović et al., 2018). Ciljevi revizora su (ISSAI 200, t. 17.): dobiti razumno uvjerenje da izvještaji ne sadrže značajne netočnosti, bilo zbog prijevare ili pogreške, što revizoru omogućuje izražavanje mišljenja o tome jesu li financijski izvještaji sastavljeni u skladu s mjerodavnim okvirom izvještavanja; izvijestiti o financijskim izvještajima i iznijeti rezultate revizije, u skladu s nalazima revizora. Nadalje, revizor ispituje financijske transakcije koje predstavljaju državne prihode i rashode u smislu zakonskoga korištenja sredstava političkih stranaka te daje ocjenu o djelotvornosti, ekonomičnosti i učinkovitosti ostvarenja planiranih ciljeva (članak 8. Zakona o Državnom uredu za reviziju). Revizijom usklađenosti daje se neovisna ocjena kojom se utvrđuje je li predmet revizije u skladu s primjenjivim mjerodavnim podlogama koje su određene kao kriteriji, kao što su pravila, zakoni i propisi, utvrđeni kodeksi, dogovoreni uvjeti ili opća načela kojima se rukovodi dobro financijsko upravljanje stranaka i postupanje javnih dužnosnika (Filipović et al., 2018).

Nakon revizije političkih stranaka revizor sastavlja pojedinačno standardizirano izvješće o obavljenoj reviziji i daje mišljenje o financijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja. Također, u pojedinačnom izvješću daje nalaz o nepravilnostima u radu političkih stranaka prema područjima na koja se odnose te provjeru je li politička stranka postupila prema nalozima i preporukama iz prijašnjih razdoblja. Navedena izvješća izrađena su prema INTOSAI standardima.

4 Metodologija istraživanja

Predmet istraživanja obuhvaća analizu Ureda izvještaja rada za 2019. godinu političkih stranaka. Državni ured za reviziju preko svojih područnih ureda proveo je reviziju 44 političke stranke: 20 parlamentarnih i 24 izvanparlamentarnih. Revizijom su obuhvaćene političke stranke s ukupnim prihodom od 120 milijuna kuna, s ukupnim rashodima od 117 milijuna kuna te ukupnom imovinom od 112 milijuna kuna. U ovom su istraživanju analizirane sve političke stranke, stoga je za potrebe empirijske analize primijenjena deskriptivna statistika te primarno metoda grafičkog i tabličnog prikazivanja. Navedenim metodama postiže se jasnija i preglednija slika prikupljenih podataka vezanih uz predmet istraživanja i istraživačka pitanja, jer je analizom obuhvaćena cjelokupna populacija. Stoga se u petom poglavlju apsolutnim i relativnim vrijednostima prikazuju podaci cijeloga statističkog skupa.

5 Rezultati istraživanja

Državni revizori su uvidom u poslovanje političkih stranaka izrazili 27 bezuvjetnih i 17 uvjetnih mišljenja. Bezuvjetno mišljenje podrazumijeva da su financijski izvještaji sastavljeni u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja (Čular i Šupe, 2020). Uvjetno mišljenje podrazumijeva da utvrđene nepravilnosti imaju značajan, ali ne i prožimajući učinak na financijske izvještaje (Čular i Šupe, 2020). Nepovoljnih mišljenja nije bilo. U svojem poslovanju 39 % političkih stranaka ima nepravilnosti. U odnosu na prethodno revidirano razdoblje, broj bezuvjetnih mišljenja je podjednak.

Tablica 1: Nepravilnosti u financijskim izvještajima političkih stranaka

Nepravilnost	n	%
Postoji	17	39
Ne postoji	27	61
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Državni revizori su uvidom u usklađenost poslovanja s propisima i zakonima izrazili 39 bezuvjetnih te 5 uvjetnih mišljenja. Nepovoljnih mišljenja o usklađenosti poslovanja političkih stranaka nije bilo. Stoga, samo 11% političkih stranaka imaju nepravilnosti u svom poslovanju po pitanju usklađenosti sa zakonima i propisima. U odnosu na prethodno revidirano razdoblje, broj bezuvjetnih mišljenja je skoro podjednak (ukupno 38 bezuvjetnih mišljenja u 2018. godini).

Tablica 2: Nepravilnosti kod usklađenosti poslovanja političkih stranaka

Nepravilnost	n	%
Postoji	5	11
Ne postoji	39	89
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Revizijom političkih stranaka obuhvaćena su sljedeća područja: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, planiranje, računovodstveno poslovanje, financijski izvještaji, prihodi, rashodi i imovina, obveze i vlastiti izvori te zabrane financiranja i pogodovanja. U području djelokruga i unutarnjeg ustrojstva političkih stranaka, kod dvije su političke stranke utvrđene nepravilnosti, dok kod 95 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti. Navedene nepravilnosti političkih stranaka nisu utjecale na izražavanje uvjetnog mišljenja političkih stranaka. Informacije o područjima nepravilnosti političkih stranaka koje su utjecale na izražavanje uvjetnog mišljenja i nepravilnosti o usklađenosti poslovanja dio su objedinjenog Izvješća o obavljenoj financijskoj reviziji političkih stranaka i nezavisnih zastupnika za 2019.

Tablica 3: Nepravilnosti u području djelokruga i unutarnjeg ustrojstva

Nepravilnost	n	%
Postoji	2	5
Ne postoji	42	95
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Analizom izvješća o obavljenoj reviziji političkih stranaka, državni revizori pronašli su da političke stranke nisu objavile statut te predlažu političkim strankama da donesu kodeks etike kojim bi se uredila pravila ponašanja, postupanje u slučaju sukoba interesa i jasni standardi etičkog ponašanja. U području sustava unutarnjih kontrola, kod tri su političke stranke utvrđene nepravilnosti, dok kod 93 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti. Također, nepravilnosti političkih stranaka u području sustava unutarnjih kontrola nisu utjecale na izražavanje uvjetnog mišljenja.

Tablica 4: Nepravilnosti u području sustava unutarnjih kontrola

Nepravilnost	n	%
Postoji	3	7
Ne postoji	41	93
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Analizom izvješća o obavljenoj reviziji političkih stranaka, državni revizori istaknuli su važnost uspostave učinkovitog sustava unutarnjih kontrola radi sprječavanja i uklanjanja pogrešaka te osiguranja kvalitete financijsko-materijalnog poslovanja.

Državni revizori preporučili su redovitu edukaciju članova i zaposlenika političkih stranaka radi promidžbe primjene visokih etičkih standarda. U području planiranja, kod 16 političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti, dok kod 64 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti. Kod jedne političke stranke nepravilnost u području planiranja utjecala je na izražavanje uvjetnog mišljenja.

Tablica 5: Nepravilnosti u području planiranja

Nepravilnost	n	%
Postoji	16	36
Ne postoji	28	64
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Analizom izvješća o provedenoj reviziji političkih stranaka, državni revizori pronašli su sljedeće nepravilnosti u području planiranja: nisu donesene izmjene i dopune financijskog plana kod značajnih odstupanja prihoda i rashoda u odnosu na planirano; ostvarenja rashoda po aktivnostima utvrđenim godišnjim programom rada nisu adekvatno popraćena; plan rada i financijski plan nije donesen do 31. prosinca tekuće za sljedeću godinu; financijskim planom nisu planirani svi prihodi i rashodi prema računima računskog plana za neprofitne organizacije; planirani rashodi nisu navedeni za svaku aktivnost prema vrsti i izvorima financiranja. Rješavanjem navedenih nepravilnosti omogućilo bi se učinkovitije upravljanje i kontrola financijskih sredstava. U području računovodstvenog poslovanja, kod 23 političke stranke utvrđene su nepravilnosti, dok kod 47 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti. Kod 18 političkih stranaka nepravilnosti u području računovodstvenog poslovanja rezultirali su uvjetnim mišljenjem, vezanim uz vođenje knjiga te popis imovine i obveza.

Tablica 6: Nepravilnosti u području računovodstvenog poslovanja

Nepravilnost	n	%
Postoji	23	53
Ne postoji	21	47
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Analizom izvješća o provedenoj reviziji političkih stranaka državni revizori pronašli su sljedeće nepravilnosti u području računovodstvenog poslovanja: poslovni događaji nisu evidentirani u poslovnim knjigama i u blagajni na temelju istinitih, urednih i kontroliranih isprava; poslovni događaji nisu iskazani na propisanim računima kontnog plana; podaci u poslovne knjige nisu uneseni po nastanku poslovnog događaja; prihodi i rashodi u poslovnim knjigama nisu evidentirani na propisanim računima kontnog plana; prihodi od lokalne i područne samouprave nisu evidentirani po računovodstvenom načelu nastanka događaja; nisu iskazane vrijednosti sudskih sporova u tijeku; u pomoćnim knjigama nisu osigurani podaci o vrijednosti imovine (nabavnoj i otpisanoj), nisu usklađeni podaci o imovini evidentiranoj u glavnoj knjizi s podacima iz pomoćne knjige, nepravilno je obračunata amortizacija i ispravak vrijednosti dugotrajne imovine; struktura rashoda na računima računskog plana (skupina, podskupina, odjeljak) nije istovjetno evidentiranju rashoda u poslovnim knjigama; u poslovnim knjigama nisu evidentirani svi prihodi od donacija, kao i prihodi od članarina i članskih doprinosa; nije obračunata amortizacija; na računima za reprezentaciju nije navedeno na koju se aktivnost odnosi; izdaci za službena putovanja nisu korektno evidentirani; nije izvršen popis imovine (ili cjelovit popis) radi usklađenja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. U području financijskog izvještavanja, kod 14 političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti, dok kod 68 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti. Kod osam političkih stranaka, nepravilnosti u području financijskih izvještaja utjecali su na izražavanje uvjetnog mišljenja.

Tablica 7: Nepravilnosti u području financijskih izvještaja

Nepravilnost	n	%
Postoji	14	32
Ne postoji	30	68
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Analizom izvješća o obavljenoj reviziji političkih stranaka državni revizori pronašli su sljedeće nepravilnosti u području financijskih izvještaja: financijski izvještaji nisu sastavljeni i objavljeni u roku; nisu sastavljene bilješke; pogrešno klasificirana potraživanja, prihodi i rashodi. Većina nepravilnosti nastalih u području računovodstvenog poslovanja poklapa se s nepravilnostima u financijskim izvještajima.

U području prihoda, kod 11 političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti, dok kod 75 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti. Kod jedne političke stranke nepravilnost u području prihoda utjecala je na izražavanje uvjetnog mišljenja.

Tablica 8: Nepravilnosti u području prihoda

Nepravilnost	n	%
Postoji	11	25
Ne postoji	33	75
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Analizom izvješća o obavljenoj reviziji političkih stranaka državni revizori pronašli su sljedeće nepravilnosti u području prihoda: neadekvatno evidentirani prihodi koji se odnose na primljene dobrovoljne priloge (pojedine političke stranke premašuje dopušten maksimum primljenih priloga); nije vođena evidencija niti su izdavane potvrde o donacijama i članarinama sa svim potrebnim podacima; nisu poduzete učinkovite mjere za pokriće manjka prihoda i naplatu potraživanja.

U području rashoda, kod osam političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti, dok kod 82 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti. Kod četiri političke stranke nepravilnosti u području rashoda utjecala su na izražavanje uvjetnog mišljenja.

Tablica 9: Nepravilnosti u području rashoda

Nepravilnost	n	%
Postoji	8	18
Ne postoji	36	82
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Analizom izvješća o provedenoj reviziji političkih stranaka državni revizori pronašli su sljedeće nepravilnosti u području rashoda: rashodi nisu navedeni prema vrstama, iznosima i izvorima financiranja; obračun i isplata troškova službenih putovanja ne sadrže sve podatke; nisu obračunati i isplaćivani neoporezivi i oporezivi iznosi naknada za službena putovanja; nisu utvrđeni mjerljivi kriteriji na temelju kojih će se isplaćivati novčane nagrade za poslovne rezultate zaposlenika, čime bi se osigurala opravdanost, transparentnost i jednoobraznost procesa njihove dodjele; nisu poduzete sve mjere naplate prije donošenja odluke o otpisu potraživanja.

U području imovine, obveze i vlastitih izvora, samo kod jedne političke stranke utvrđene su nepravilnosti koje nisu utjecale na izražavanje uvjetnog mišljenja, dok kod 98 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti.

Tablica 10: Nepravilnosti u području imovine, obveze i vlastitih izvora

Nepravilnost	n	%
Postoji	1	2
Ne postoji	43	98
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

Analizom izvješća o obavljenoj reviziji političkih stranaka državni revizori utvrdili su da politička stranka koja je donijela odluku o bezgotovinskom vođenju poslovanja nije prenijela blagajnička sredstva na svoj račun (nepravilnost u području financijske imovine).

U području zabrane financiranja i pogodovanja, kod jedne političke stranke utvrđene su nepravilnosti, dok kod 98 % političkih stranaka nisu pronađene nepravilnosti. Utvrđene nepravilnosti utjecale su na izražavanje uvjetnog mišljenja.

Tablica 11: Nepravilnosti u području zabrane financiranja i pogodovanja

Nepravilnost	n	%
Postoji	1	2
Ne postoji	43	98
Total	44	100

Izvor: izračun autora (2021)

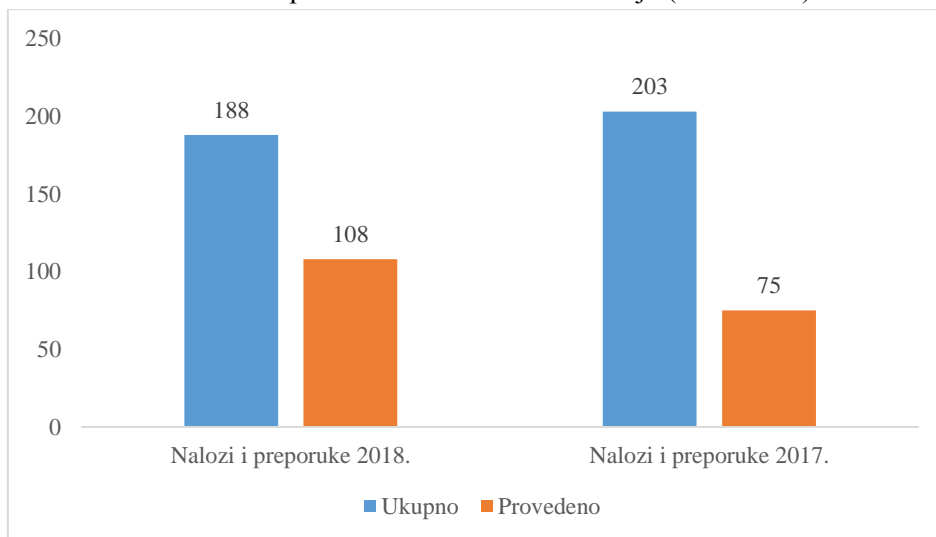
Analizom izvješća o provedenoj reviziji političkih stranaka državni revizori utvrdili su da dobrovoljni prilozi iz nedopuštenih izvora za financiranje redovitih političkih aktivnosti stranke nisu u zakonom propisanom roku uplaćeni u državni proračun.

Analizom nepravilnosti rada političkih stranaka kroz prizmu financijskih izvještaja i usklađenost poslovanja može se ustanoviti da su utvrđene nepravilnosti rezultirale uvjetnim mišljenjem. Prosječan broj nepravilnosti po političkoj stranci je 1,75, dok je najveći broj nepravilnosti u području planiranja, financijskih izvještaja te računovodstvenog poslovanja, što je i očekivano.

Ovim se istraživanjem željelo potvrditi da rad državne revizije utječe na poboljšanje rada i transparentnost poslovanja političkih stranaka. Kako bi se dokazala navedena pretpostavka, potrebno je analizirati preporuke i naloge državne revizije u izvještajima državnih revizora o radu političkih stranaka u dijelu 'Provedba preporuka i naloga'. U tom dijelu, državni revizori provode aktivnosti o tome jesu li političke stranke postupile prema nalogima i preporukama danim u prethodnoj reviziji u skladu s planom provedbe preporuke i naloga. Državni revizor je dužan analizirati područje ili potpodručje, rok provedbe, kao i status preporuke i naloga. Državni revizori su u izvještajnom razdoblju u 2019. godini analizirali provedbu preporuka i naloga iz prethodnog razdoblja. U 2018. godini izdano je 188 naloga i preporuka, od čega je 108 naloga i preporuka provedeno. Uspoređujući navedeno razdoblje s prethodnim (2017. godina), broj izdanih naloga i preporuka je 203, dok je broj provedenih preporuka i naloga 75. S obzirom na udio provedenih preporuka i naloga u ukupnim preporukama i nalogima u 2018. godini (57 %), u odnosu na 2017. godinu (37 %), vidljiv je uzlazan trend. Navedeni udio provedbe pokazuje da je državna revizija uspjela značajno utjecati na transparentno poslovanje i učinkovitost rada političkih stranaka.

Slika 1: Preporuke i nalazi državne revizije (2018/2017)

Izvor: izrada autora (2021)

6 Zaključak

Uloga i značaj vrhovnih revizijskih institucija od velikog je značaja za transparentno poslovanje onih koji ovise o državnom proračunu, ali i za čuvanje državnog proračuna. U Hrvatskoj je izrazito važan Državni ured za reviziju koji vodi brigu o transparentnom poslovanju političkih stranaka, kao i financijskom izvještavanju, što i jest predmet ovoga rada. Analizom izvješća državnih revizora političkih stranaka utvrđeno je da 60 % političkih stranaka nema nepravilnosti u svojem radu. Ostale političke stranke imale su nepravilnosti u radu, osobito u području računovodstvenog poslovanja, planiranja i financijskog izvještavanja. Nadalje, istraživanje je pokazalo da su s obzirom na nepravilnosti u radu političkih stranaka, političke stranke ipak provele preporuke i nalaze državnih revizora iz prethodnih razdoblja. Navedeno potvrđuje snažnu ulogu vrhovne revizijske institucije u očuvanju proračuna, transparentnog ponašanja te učinkovitog poslovanja političkih stranaka. Zaključci

ovoga istraživanja imaju ograničenje, a to je pitanje odabranog uzorka političkih stranaka kod kojih je provedena revizija za jedno izvještajno razdoblje te bi buduća istraživanja trebala ići u smjeru izbora uzorka za više izvještajnih razdoblja.

Literatura

Čular, M., Šupe, P. (2020) Utjecaj državne revizije na učinkovitost rada lokalnih jedinica u Hrvatskoj, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru*, 26, str. 52-69.

Državni ured za reviziju (2020) Izvješće o obavljenoj financijskoj reviziji političkih stranaka i nezavisnih zastupnika za 2019., <raspoloživo na: https://www.revizija.hr/izvjesca/10?godina_ID=1275&tema=1419>, [pristupljeno 03.09.2021.].

Državni ured za reviziju (2020) Pojedinačna izvješća o obavljenim revizijama, <raspoloživo na: <https://www.revizija.hr/izvjesca/10?godinaID=1275&tema=1420>>, [pristupljeno 03.09.2021.].

Filipović, I., Bartulović, M., Filipović, M. (2018) *Revizija - mehanizam nadzora i povjerenja*, Redak d.o.o., Split.

ISSAI 200, Temeljna načela financijske revizije, <raspoloživo na: https://www.revizija.hr/user/Docsimages/novosti/dokumenti/iSSai_200.pdf>, [pristupljeno 03.09.2021.].

Krasić, Š., Žager, L. (2009) *Državna revizija*, Masmedia d.o.o., Zagreb.

Mamić Sačer, I., Vuković, D., Pavić, I. (2015) Komparativna analiza vrhovnih revizijskih institucija u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru*, 21, str. 204-224.

Mamić Sačer, I., Vuković, D., Pavić, I. (2016) Utjecaj preporuka državnih revizora na povećanje učinkovitosti javnih poduzeća, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru*, 22, str. 11-28.

Šolić, A. (2019) Državna revizija zdravstvenih institucija, <raspoloživo na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:028779>>, [pristupljeno 19.12.2021.].

Tušek B., Žager, L. (2007) *Revizija - drugo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

Vulas, N. (2020) Komparativna analiza vrhovnih revizorskih institucija u EU, <raspoloživo na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:933406>>, [pristupljeno 03.09.2021.].

Zakon o Državnom uredu za reviziju, Narodne novine 25/19, <raspoloživo na: <https://www.zakon.hr/z/478/Zakon-o-Dr%C5%BEavnom-uredu-za-reviziju>>, [pristupljeno 03.09.2021.].

Zakon o političkim strankama, Narodne novine 76/93, 111/96, 164/98, 36/01, 28/06, <raspoloživo na: <https://www.zakon.hr/z/549/Zakon-o-politi%C4%8Dkim-strankama>>, [pristupljeno 03.09.2021.].